

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade elluviimise ja täitmise hindamise ning kodanikuühiskonna ja riigi koostöö arendamise Valitsuskomisjoni istungi protokoll

PROTOKOLL nr 1

Siseministerium, 13.06.2013

DELTA 21.06.2013 nr 1-20/9

Juhatas: Siim Kiisler, regionaalminister

Protokollis: Aveli Ainsalu

Osalesid: Mall Hellam (Avatud Eesti Fondi esindaja), Kaie Toobal (Eesti Külaliikumise Kodukant esindaja), Taimi Saarmaa (Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindaja), Urmo Kübar (Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu esindaja), Ardo Rohtla (Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja), Anne-Ly Reimaa (Kultuuriministeeriumi esindaja), Raido Roop (Rahandusministeeriumi esindaja), Juhani Lemmik (Riigikantselei esindaja), Kaia Sarnet ja Rasmus Pedanik (Siseministeeriumi esindajad), Taisi Valdlo (Sillamäe Lastekaitse Ühingu esindaja), Agu Laius (SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali esindaja), Hille Hinsberg (SA Poliitikauuringute Keskuse Praxis esindaja), Priit Sibul (Riigikogu liige, kodanikuühiskonna toetusrühma esindaja)

Puudusid: Urmas Viilma (Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku esindaja), Tarmo Tüür (Eesti Keskkonnaühenduste Koja esindaja), Katrin Viru (Eesti Väitlusseltsi esindaja), Liina Hirv (Eesti Õpilasesinduste Liidu esindaja), Merje Talvik (Sotsiaalministeeriumi esindaja) ja Kristi Uibo (Justiitsministeeriumi esindaja).

Kutsutud: Marten Lauri ja Aveli Ainsalu (Siseministerium), Eha Paas (Eesti Külaliikumine Kodukant), Maris Jõgeva (Avatud Eest Fond), Maiu Uus (Praxis).

Päevakord

1. Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014 rakendusplaani täitmise aruande kooskõlastamine 2011. ja 2012. a kohta – Marten Lauri
2. Noortevaldkonna arengukava 2014-2020 seos EKAKiga – Ardo Rohtla, Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonna asejuhataja
3. „Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise“ programmi tulemuste tutvustus, poliitikasoovituste arutelu ning ülevaade juhendmaterjali rakendamisest – Hille Hinsberg, SA Poliitikauuringute Keskuse Praxis valitsemise ja kodanikuühiskonna programmi ekspert ning Aveli Ainsalu
4. Eesti Külaliikumine Kodukant kui Siseministeeriumi uus strateegiline partner – Eha Paas, MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant
5. Jooksvad küsimused ja muu info

1. Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014 rakendusplaani täitmise aruande kooskõlastamine 2011. ja 2012. a kohta

Marten Lauri andis ülevaate (vt [slaidid](#)) arengukava täitmise aruande aastate 2011-2012 kohta. Arengukava rakendusplaan elluviimiseks aastatel 2011-2012 kulus kokku 7,1 mln eurot, lisaks asutuste tegevuskulud. Eelarve sisaldab peale arengukava elluviimiseks riigieelarvest eraldatud vahenditele ka muid rahastusallikaid (nt Euroopa Sotsiaalfondist toetatud projektide ja programmide maksumust jms). Aastatel 2011-2012 viidi ellu 19 tegevust, kaks tegevust on hetkel täitmisel. Nelja tegevuse tähtaeg on pikendatud aastateks 2013-2014 ning üks tegevus on otseselt ellu viimata.

Alljärgnevalt on toodud välja arutelukohad:

MTÜ-de arvu vähenemise põhjus seisnes peamiselt nende vabaühenduste registrist kustutamises, kes ei olnud esitanud majandusaasta aruannet. Eesti vabaühendustel on alates 2010. aastast kohustus esitada majandusaasta aruanne ka juhul, kui tegevus või käive puudub. MTÜ-de arv langeb veelgi seoses korteriühistute seaduse muutmisega, sest korteriühistu muutub eraldi juriidiliseks vormiks.

Marten Lauri (täpsustatud): Korteriomandi- ja korteriühistuseaduse eelnõuga asendatakse korteriomandiseadus ja korteriühistuseadus ühe seadusega, milles on reguleeritud kõik korteriomandiga seotud õigussuhted. Eelnõu kohaselt hakkab kõigi korteriomandite majandamine toimuma iseseisva juriidilise isiku (korteriühistu) vormis, mis seaduse jõustumisel tekib koos korteriomandite loomisega. Olemasolevatele korteriomanditele, mille majandamine toimub uue seaduse jõustumiseni korteriomanike ühisuse vormis, loob riik ise korteriühistu. Seaduse põhiosa jõustumise tähtpäevaks on eelnõu § 95 lg 1 kohaselt 01.01.2018. Kaks aastat varem jõustuvad muudatused, mille alusel viiakse läbi olemasolevate korteriühistute ja korteriomandite sidumine.

Urmo Kübar: kuidas hakkab toimuma avaliku sektori ja erasektori MTÜ-de eristamine?

Maiu Uus: hetkel on nimetatud ettepanek koostöös Justiitsministeeriumiga arutelu all.

Mall Hellam: palun täpsustada annetajate statistikat, juriidilised ja füüsilised isikud. Mitu protsenti nimekirja ühendustest kogub annetusi?

Marten Lauri (täpsustatud): 2011. aastal moodustasid füüsiliste isikute tehtud annetused kõikidest tulumaksusoodustusega MTÜ-de, SA-de ja usuliste ühenduste nimekirja kuuluvatele ühenduste deklareeritud annetustest 41,9%, 2012. aastal 41,4%. Seega on füüsiliste ja juriidiliste isikute annetused olnud viimasel kahel aastal umbes samas suhtes. 2011. ja 2012. a on tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja kuuluvatest ühendustest deklareerinud annetusi umbes 43% ühendustest.

Siim Kiisler: annetuste kogumine on vaja saada veelgi suuremale tõusule. Miks on ühendused tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirjas, kui nad annetusi ei kogu?

Urmo Kübar: ei ole vaja maksta erisoodustusmaksu, võimalus maksta stipendiume jne

Siim Kiisler: kodanikuühiskonna arengukava lõppeb 2014 ning uue perioodi arengukava koostamist on vaja alustada juba sügisel. Kas on selgunud vajadus riigivalitsemise arengukava järgi?

Juhani Lemmik: 2015 a-ni pole vajadust riigivalitsemise arengukava järgi. Selle aastani toimub OECD riigivalitsemise soovitusete elluviimine, et võtta kasutusele EL abiraha.

Urmo Kübar: KODARA koostamine võttis aega ca 1 a. Oluline mitte unustada eelarve planeerimise protsessi, sh struktuurivahendite planeerimist.

Mall Hellam: Euroopa Komisjoni poolt on välja töötatud selged soovitusused, et kogu raha planeerimine toimuks partnerluslepe alusel. Nt Poolas ja mitmes teises riigis on moodustatud ühiskomisjonid (riigi ja MTÜde esindajad). Vabaühendustel vaja aktiveeruda. Kelle kaudu mõjutada otsuseid, et hiljem poleks kodanikuühendustel üllatust, et *paberil* pole midagi kirjas?

Hille Hinsberg: Praxis ja CPD tegid 2014-2020 struktuurivahendite kasutamise eelhindamise. Kuigi partnerluslepe, kaasamise kava ja infolist on olemas, on siiski kriitilisi hinnanguid kaasamisele.

Mall Hellam: kus leiduks raha, et kodanikuühenduste grupe aktiviseerida?

Urmo Kübar: Vaja korraldada laiem kohtumine Rahandusministeeriumiga. Kohtumise Kadri Taliga (struktuurivahendite planeerimise juht) korraldab Marten ning osalevad Urmo, Mall, Maris ja osalemise võimalusest teavitatakse kõiki ühiskomisjoni liikmeid.

Raido Roop: täpsustatud meetmed esitatakse valitsusele juuni lõpus.

Juhani Lemmik: www.struktuurifondid.ee on avaliku konsultatsiooni materjalid kättesaadavad.

Agu Laius: milline on seis kodanikuhariduse digitaalse teaberuumiga?

Urmo Kübar: kodanikuhariduse digitaalse teaberuumi loomise tegeleb EMSL, kodanikuharidusega tegelevate ühenduste kaardistus ja andmebaas (sh koolitusmaterjalid) valmivad 15.07.2013

Otsused:

- 1.1. Kinnitada kodanikuühiskonna arengukava täitmise aruanne Vabariigi Valitsusele esitamiseks.**
- 1.2. Sügisel alustada uue arengukava koostamisega. Järgmisel ühiskomisjoni koosolekul otsustada uue arengukava koostamise protsess, kaasatavad osapooled jne.**
- 1.3. Korraldada 25.-26. nädalal ühiskomisjoni liikmete kohtumine Rahandusministeeriumiga, et saada ülevaade uue perioodi struktuurivahendite planeerimise protsessist, et mida on veel võimalik teha, et kaasuda.**
- 1.4. Töötada selles suunas, et kodanikuühendustele tehtud annetuste kogumaht kasvaks.**

2. Noortevaldkonna arengukava 2014-2020 seos EKAKiga

Ardo Rohtla tutvustas (vt [slaidid](#)) noortevaldkonna arengukava 2014-2020 koostamise protsessi ja vahetulemusi. Noorte valdkond sisaldab nii noortepoliitikat kui noorsootööd. Noortevaldkonna arengukava keskendub suurematele väljakutsetele, probleemidele, mida koostöös partneritega kirja pannud on (5 eesmärki).

Analüüs, töörühmad, töörühmade põhjal eesmärgid .Tuleb ka tegevuskava, kaasatakse kohalik tasand ja kodanikuühendused.

Eesmärk 1 ja 3 on kodanikuühiskonna arengukavaga enim seotud. Eesmärk 4 seotud vabatahtliku tegevusega kui töötamise harjutamisega. HTM ja SOM ühiskava, kuidas noorte tööturule sisenemist toetada.

Ardo Rohtla: kaasamise üritused juba toimunud, aga kui laua taga olijatel on arvamusi, kuidas kodanikuühiskonna teemad saaksid paremini olla seotud noortevaldkonna arengukavaga, on ettepanekud oodatud. Läheb rohkem aega kui 23. juunini, mis oli algses ajagraafikus kavas.

Agu Laius: kuidas eesmärkidest tulemusi või mõju kavandatakse? Praegu kasutatakse sõnu nagu toetasime, aitasime, arendasime, vähendasime.

Ardo Rohtla: sõnastus on toores ja seda kirjutatakse paremaks. Sisustatakse tegevuskavaga. Kaks tegevuskava: esimene 3 a peale, teine 4 a peale. Noortevaldkonna rahastamisest pool tuli eurorahast eelmisel perioodil. Indikaatorid pole sõnastatud, vaid on üks arengukava osa. Indikaatorid kahes osas: tulemusindikaatorid (arvulised) ja mõjuindikaatorid (ühiskondlikul tasandil). Tegevuskavaga konkretiseeritakse.

Maiu Uus: Koostamisel on ka lõimumisvaldkonna arengukava. Kas on idee Ida-Virumaa eraldi fookusesse võtta?

Ardo Rohtla: kohtumine KUM-ga alles tuleb. Horisontaalseid teemasid ei plaanita koondada, vaid teema on noorsootöö ja mitteformaalne õpe.

Taimi Saarmaa: Kas on ka puudega noori kaasatud?

Ardo Rohtla: erinevaid noortegruppe on erinevaid (muukeelsed, puudega). Noorsootöö on olemuselt paindlik, püüab leida erinevaid meetodeid, mis sobiksid eri sihtrühmadele. Ei hakata kirjeldama mitmeid noorsootöö käsitlusi. Küsimus on noorsootöötajate ettevalmistuses.

Priit Sibul: Kuidas käib suvel noorte kaasamine?

Ardo Rohtla: Arengukava koostamisega alustati aasta algul, eelkõige kaasati Eesti Noorteühenduste Liitu. Otseselt tänavalt ei küsita.

Anne-Ly Reimnaa: Kas on Ida-Virumaalt kindlaid partnereid?

Ardo Rohtla: Ei, regionaalselt ei ole. Valdkondlikud esindusühingud ainult. Eesmärk pole mitte valitsusse jõuda juuliks, vaid pigem sügiseks.

Prii Sibult: Kas huvikooli inimesed on kaasatud? Millisel tasandil?

Ardo Rohtla: On igas etapis. Eraldi punkt mitteformaalse õppe osana.

Otsused:

2.1. Võtta info teadmiseks. Rohkem infot arengukava koostamise hetkeseisust

<http://www.entk.ee/2020> Soovitus töötada muutuste sõnastamisega.

2.2. Komisjoni liikmed on oodatud ettepanekuid esitama

3. Kodanikuühenduste riikliku rahastamise korrastamise programmi tulemuste tutvustus, poliitikasoovituste arutelu ning ülevaade juhendmaterjali rakendamisest

Hille Hinsberg andis ülevaate (vt [slaidid](#)) kodanikuühenduste rahastamise põhimõtetest, rahastamise liikidest ja soovitud praktikast kasutada. Juhendmaterjal <https://www.siseministeerium.ee/public/juhendmaterjal13032013.pdf> kokku lepitud põhimõtted (läbipaistvus, võrdne ligipääs, avalikes huvides – kooskõlas strateegiliste eesmärkidega, tulemuslikkus, ühenduste võimekus kasv, kaasamine) on sobivad kasutamiseks mistahes asutuses. Põhimõtted on kirjeldatud praktiliste sammudena näidisdokumentides.

Juhendmaterjali eesmärgiks on ühtlustada põhimõtteid, mõisteid, tavasid, lihtsustada reegleid ja muuta need põhjendatumaks, suunata tähelepanu rahastamise tulemuslikkusele.

Praxis tegi poliitikasoovitused:

- Sõnastada kodanikeühenduste rollid arengukavade elluviimisel
- Rahandusministeeriumil arvestada tulemuspõhise eelarvestamise arendamisel ühenduste rahastamise tulemuslikkuse hindamise vajadusega
- Jõulisemalt juurutada olemasolevat avalike teenuste üleandmise head tava
- Juhendi rakendamisel:
 - Pidev nõustamistugi praktikutele, koolitused
 - Edusammude ja takistuste jälgimine ning tulemuste hindamine
 - Rahastajate kontaktisikute võrgustik
 - Ühenduste võrgustik, kogemuste vahetamine
 - Suurendada ühendustevahelist koostööd ja konsortsiumide moodustamist rahastamise taotlemisel

Aveli Ainsalu tegi ülevaate, (vt [slaidid](#)) mis on rahastamise teemal edaspidi plaanis – SIM on planeerinud nii selleks kui järgmiseks aastaks mõni tuhat eurot rahastamise teemale. 2014 viiakse läbi uuring või analüüs rahastamise juhendist ja sellest, kui palju seda kasutatakse. Loodud on rahastamise juhendi rakendamise kontaktisikute võrgustik ministeeriumite vahel

Agu Laius andis ülevaate Kohaliku omaalgatuse programmi elluviimise üleviimisest EASist KÜSKI. Seoses üleviimisega uuendati programmi korda, võttes arvesse möödunud aastal välja

töötatud kodanikuühenduste riigieelarvelise rahastamise põhimõtteid ja [juhendit](#). Samuti muudeti lihtsamaks ning taotlejasõbralikumaks taotlusvormid

Üks olulisimaid muudatusi on taotlemise korraldus. Kui seni kandideerisid ühistel alustel väga erinevad taotlused, siis edaspidi jagame taotlusvooru neljaks meetmeks.

Samuti täiendati hindamise metoodikat, kehtestades spetsiaalsed valemitega vormid. Mõnevõrra segadust tekitas taotlejatele omafinantseeringu nõue ning raske on minna tegevuspõhiselt tulemuspõhisele (mitte, et mul on vajas asi soetada, mis mul on see asi vaja soetada).

Siim: oluline on koguda rahastajatelt tagasidet, kuidas juhendit on rakendatud. Soovituslik juhend rakendub läbi heade näidete ning mida pikem on nimekiri, seda enam annab see järgmistele impulsse. Teha enam koostööd Riigikontrolliga, sest Riigikontroll saab samuti soovitada juhendit kasutada.

Hille Hinsberg: oluline on koguda infot kui põhimõtteliselt ja teadlikult minnakse vastuollu juhendida

Siim Kiisler: juhend peab muutuma heaks tavaks

Maris Jõgeva: EMSLi tegevusliin võiks olla juhendi tutvustamine.

Maris Jõgeva ja Hille Hinsberg: kui tekib vastuolu, on ju alti võimalus pöörduda EKAK ühiskomisjoni järelevalve töörühma poole kaebusega.

2013. a riigieelarve kolmandal lugemisel lisandus ca 7,5 milj eurot sihtotstarbelisi toetusi, mille väljamaksmine toimub ministeeriumide kaudu. Toimus aktiivne arutelu teemal, kuidas satuvad riigieelarve kolmandal lugemisel eelarvesse riigieelarvelise toetuse saajad? Jõuti järeldusele, et kuigi toetused on vajalikud, ei ole poliitiline rahastamine läbipaistev ja seetõttu on vaja selgemaid põhimõtteid. Tehti järgmised soovitusel:

- 1) siduda toetus Riigikogu konkreetse liikmega, mitte komisjoni või fraktsiooniga.
- 2) välja töötada ühtsed põhimõtteid, mille alusel valida ühendusi toetuse saajaks.

Aveli Ainsalu (kommentaari) ministeeriumid (nt SIM ja SOM) eeldavad toetuse väljamaksmisel ühenduselt põhjalikku taotlust koos tegevuste ja oodatavate tulemustega, mille põhjal sõlmitakse leping, et teostada järelevalvet raha kasutamise üle.

Otsused:

- 3.1. Komisjoni liikmetel aidata kaasa ministeeriumides ja riigi SA-des juhendmaterjali rakendamisele**
- 3.2. Kodanikuühendustel levitada juhendit ja nõuda põhimõtete rakendamist**
- 3.3. Järgmisel ühiskomisjoni koosolekul anda ülevaade juhendi rakendamisest (heade näidete loetelu)**
- 3.4. EKAK koostööpõhimõtete toimimise järelevalve töörühmal teostada järelevalvet juhendi rakendamise üle**

4. Eesti Külaliikumine Kodukant kui Siseministeeriumi uus strateegiline partner

Siseministeeriumi regionaalministri valitsemisala valis uue vabatahtliku tegevuse valdkonna strateegilise partneri avaliku konkursi korras, lähtudes rahastamise juhendi protsessi kirjeldusest. Kodukant hakkab sel ja vähemalt ka järgmisel aastal pakkuma ministeeriumile teadmisi vabatahtliku tegevuse valdkonnast, et aidata regionaalministri valitsemisala ettepanekute ja otsuste väljatöötamisel. Samuti hakkab Kodukant esindama vabatahtlikke kaasavate kodanikuühenduste häält erinevatel teemadel.

Eha Paas tutvustas (vt [tutvustust](#)) Kodukandi käesoleva aasta tegevusi strateegilise partnerina ja plaane tulevikuks

- Kodukant kavatses sel aastal kahe põhisuunana keskenduda teavitustöö paremale korraldamisele ning piirkondlike vabatahtlike keskuste võrgustikutööle. Teavitustöö arendamiseks hakkab Kodukant koostöös MTÜ-ga Vaba Tahe uuendama Vabatahtlike Väravat

aadressil www.vabatahtlikud.ee, millest püütakse tulevikus kujundada vabatahtliku tegevuse keskne infoportaal.

- Vabatahtlikkuse teema paremaks esiletoomiseks soovib Kodukant teha koostööd novembris maakondades toimuvate kodanikuühiskonna nädala ürituste korraldajatega. Kodanikuühiskonna nädala raames on kavas läbi viia vähemalt viis vabatahtliku tegevuse kontaktpäeva.

Otsused:

4.1. Võtta info teadmiseks.

4.2. Komisjoni liikmetel teha igakülgset koostööd Kodukandiga.

5. Jooksvad küsimused ja muu info

Aveli Ainsalu tegi ettepaneku moodustada ühiskomisjoni juurde avalike teenuste delegeerimise töörühm. Töörühma ülesanded 2013.-2014. a:

- Kodanikuühiskonna arengukava meetme „Kodanikuühendused kui partnerid avalike teenuste osutamisel“ tegevuste elluviimise koordineerimine ning sisendi andmine, kuidas teemaga edasi minna.
- 2009 a Praxise poolt väljatöötatud poliitikasoovituste https://www.siseministeerium.ee/public/SIMDEL_raport.pdf ülevaatamine ja prioritseerimine

Töörühma töös soovisid osaleda KÜSK ja Kodukant.

Otsused:

5.1. Moodustada avalike teenuste delegeerimise töörühm.

5.2. Komisjoni liikmetel anda teada soovist osaleda töörühma töös hiljemalt 28.06

Infoks:

Komisjon õnnitles Urmo Kübarat Euroopa Kodaniku auhinna puhul.

EMSLi uus esindaja ühiskomisjonis on alates augustist Maris Jõgeva (uus EMSLi juhataja), Kultuuriministeeriumi uus esindaja ühiskomisjonis on Anne-Ly Reimaa.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Kiisler

Komisjoni esimees